

VIRGINIA WOOLF • **Orlando**

© 2000 İletişim Yayıncılık A.Ş., Dünya Edebiyatı / 1. BASIM
2000-2021, İstanbul (11 baskı)

Orlando. A Biography

Sonsözün hakları PLS Clear aracılığıyla Taylor & Francis Group'tan alınmıştır.

İletişim Yayınları 645 • İletişim Klasikleri 176

ISBN-13: 978-975-05-3757-8

© 2024 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 2. BASIM

1. Baskı 2024, İstanbul

DIZI YAYIN YÖNETMENİ Murat Belge

YAYINA HAZIRLAYANLAR Güneş Akkor, Necdet Dümelli, Barış Özkul

KAPAK Suat Aysu

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Nebiye Çavuş, Zeynep Yüceler

BASKI Ayhan Matbaası • SERTİFİKA NO. 44871

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/31 Bağcılar 34218 İstanbul

Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CILT Güven Mücellit • SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırım Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları • SERTİFİKA NO. 40387

Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,

Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

VIRGINIA WOOLF
Orlando

Yaşamöyküsü

Orlando
A Biography

ÇEVİREN *Seniha Akar*

YAZARIN ÖNSÖZÜ VE
DESMOND McCARTHY'NİN SONSÖZÜYLE

VIRGINIA WOOLF Adeline Virginia Stephen ismiyle 25 Ocak 1882'de dünyaya geldi. Annesi Julia J. Duckworth yayıncı bir aileden geliyordu; babası Leslie Stephen ise edebiyat eleştirmeniydi ve Henry James, George Eliot gibi yazarların abhbabıydı. Hyde Park Gate'teki evde doğdu, büyüdü ve eğitim gördü. Erken yaştan itibaren babasına çok bağlıydı; aynı yakınlığa sahip olmadığı annesini küçükliğünde kaybetti. Babası birkaç yıl sonra, 1904'te öldüğünde, kardeşleriyle birlikte Bloomsbury'de bir eve taşındılar. Ressam ablası Vanessa, edebiyat ve sanat eleştirmeni Clive Bell'le evlendi. Taşındıkları ev, Bloomsbury Grubu'nun faaliyet merkezi haline geldi. Virginia, 1905'ten itibaren edebiyat eleştirileri yazmaya başladı. Vanessa ve Violet Dickinson'la birlikte Yunanistan'a gittiğinde, çantasında Homeros'un *Odysseia*'sını taşıyordu. 1912'de, Seylon'daki (Sri Lanka) vazifesinden yeni dönmüş siyasi teorisyen Leonard Woolf'la evlendi. Bloomsbury Grubu'ndakilerin çoğu gibi, Leonard Woolf da vicdani retçiydi ve Birinci Dünya Savaşı'na katılmadı. 1915'te ilk romanı *Dışa Yolculuk* yayımlandı. 1917'de Leonard'la Hogarth Press'i kurdular; kendisi ve çevresindekilerce yazılan eserlerin yanı sıra, Joyce'un *Ulysses*'inin ilk birkaç bölümünü de 1919'da yayımladılar. İkinci romanı *Gece ve Gündüz* aynı yıl yayımlandı. 1922'de yayımlanan üçüncü romanı *Jacob'in Odası*'nda, genç yaşta ölen kardeşi Thoby'nin hayatını hikâyeleştirdi. *Mrs. Dalloway* (1925) ve *Deniz Feneri* (1927) gibi romanlarıyla özgün üslubunda ustahğa erişti ve İngiliz modernist edebiyatın önde gelen isimlerinden biri haline geldi. Erken yaştan itibaren faaliyet gösterdiği cinsiyet eşitliği ve medeni haklar meselesine, Cambridge'te verdiği bir dizi dersten derlediği ve feminist yazının köşe taşlarından biri olan *Kendine Ait Bir Oda* (1929) ile döndü. Bloomsbury Grubu'ndakilerin çoğu gibi Woolf da özgür cinselliğe inanıyordu; yazar Vita Sackville-West'le uzun süreli bir ilişkisi oldu. Vita, 1928 tarihli kurmaca biyografisi *Orlando*'nun kahramanına ilham kaynağı olmuştur. Merkezinde bulunduğu Bloomsbury Grubu'nun iki savaş arası İngiltere'sinin entelektüel hayatına muazzam bir katkısı olmuştur; E.M. Forster, Lytton Strachey gibi yazarların yanı sıra ablası Vanessa Bell ve Roger Fry gibi ressam, filozof G.E. Moore ve ekonomist Maynard Keynes de bu gruba mensuptu. 1930'lardan itibaren Avrupa'da yükselen faşizm, grubun faaliyetlerini sekteye uğrattı. Olgunluk dönemi eseri *Dalgalar* (1931) altı karakterin çocukluktan yaşlılığa hayatlarını izleyen, manzum öğeler taşıyan bir romandır. Bunu Elizabeth Browning'in köpeğinin biyografisi *Flush* (1933) ve *Yıllar* (1937) izledi. *Üç Gine*'de (1938) faşizme karşı düşüncelerini gizlemeden yazdı. İkinci Dünya Savaşı'nda Londra'ya düşen bombalar evini yok etti. Virginia Woolf ömrü boyunca fiziksel hastalıklar, ağır baş ağrıları, krizler ve bunalımlarla mücadele etmiştir; bu iç hesaplaşmaları eserlerini derinleştirmiş, renklendirmiştir. Girdiği son bunalımdan ise çıkmadı; 28 Mart 1941'de, paltosunun ceplerini çakıl taşlarıyla doldurarak Sussex'teki evinin yakınlarındaki Ouse Nehri'nde intihar etti. Woolf'un ölü bedeni intiharından iki hafta sonra bulundu; Leonard onun küllerini Monk's House'taki bir karağacın altına gömdü. Virginia Woolf, arında muazzam bir yaşam enerjisiyle, insanıyetle, ince bir gözlem ve mizah duygusuyla yüklediği eserler bırakmıştır.

İÇİNDEKİLER

ROMANA DAİR GÖRSELLER.....	7
KRONOLOJİ.....	13

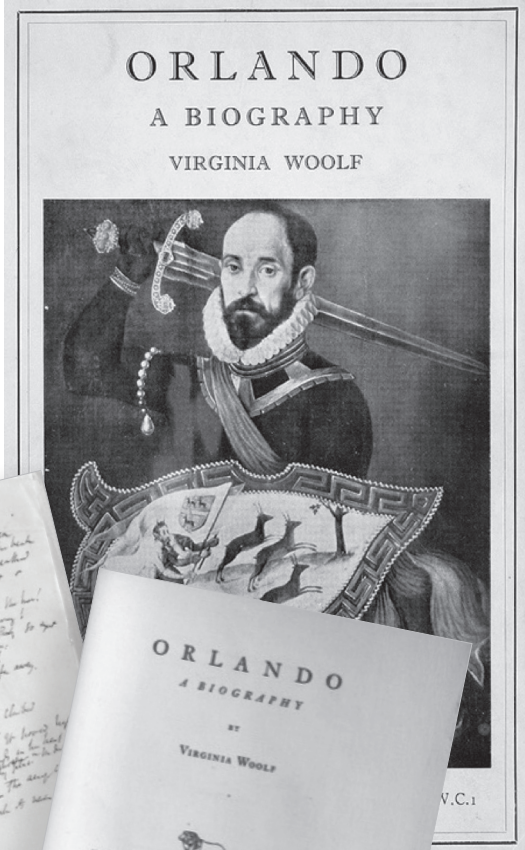
Orlando

Önsöz	27
Birinci Bölüm	31
İkinci Bölüm	71
Üçüncü Bölüm	111
Dördüncü Bölüm	137
Beşinci Bölüm	191
Altıncı Bölüm	217
SONSÖZ	
ORLANDO: BİR HAYAL OYUNU / DESMOND MCCARTHY	267

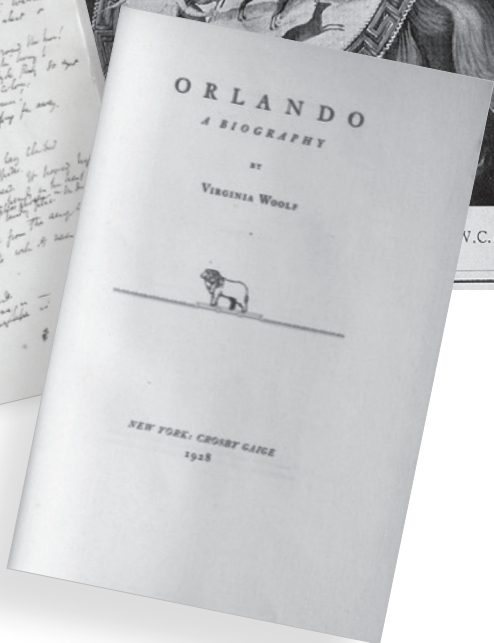

Orlando'nun ilk baskısının kapağı ve el yazmasından sayfalar.

Handwritten manuscript page with cursive text, likely a draft or a page from the original manuscript. The text is dense and covers most of the page. At the bottom, it is signed 'The End.'.

Birinci Bölüm

Ođlan –çünkü günün modası bir bakıma gizlese de cinsiyeti su götürmezdi– çatı kırışlarından sarkan bir Mađribi kellesine kılıç sallamaktaydı. Kelle eski bir futbol topunun renginde ve çökmüş avurtlarıyla, bir hindistancevizinin üstündeki tüyleri andıran bir-iki tutam sert, kuru saç saymazsak, eski bir futbol topunun biçimindeydi. Orlando'nun babası, belki de büyükbabası onu Afrika'nın vahşi düzlüklerinde ayın altında ansızın ortaya çıkan bir koca Kafir'in omuzlarından uçurmuştu ve şimdi kendini katleden lordun devasa evinin tavan arası odalarında durmaksızın üfüren rüzgârda yavaşça, sonsuzca sallanmaktaydı.

Orlando'nun ataları çirişotu tarlalarında, taşlı tarlalarda, bilinmedik ırmaklarca sulanan çayırlarda at koşturmuşlar ve pek çok omuzdan pek çok renkte pek çok kelle uçurmuşlardı ve kırışlerden sallandırmak için bunları yanlarında getirmişlerdi. Orlando da böyle yapacaktı, yemin ediyordu. Ancak on altısına henüz bastığından ve onlarla Afrika'da ya da Fransa'da at koşturamayacak kadar genç olduğundan, annesinin ve bahçedeki tavuskuşlarının yanından usulca savuşur

ve tavan arasındaki odasına gider ve burada atılır, saldırır, kılıcıyla havayı biçerdi. Kimi zaman ipi keser, kelle yere düşer ve onu yeniden bağlaması gerekirdi; yüce gönüllülikle neredeyse erişilmez bir yüksekliğe bağladığından, düşmanı büzüşmüş kara dudaklarıyla utkulu bir biçimde sırtırdı yüzüne. Kurukafa bir ileri bir geri sallanırdı, çünkü üst katında yaşamakta olduğu ev öyle uçsuz bucaksızdı ki sanki rüzgâr onun içine tıklımış, yaz kış demeden bir o yana bir bu yana esmekteydi. Üzerinde avcılar bulunan duvar halısı sürekli kıvıldardı. Ataları var oldukları andan beri soyluydular. Kuzey sislerinden başlarında taçlarla çıkıp gelmişlerdi. Odadaki çubuk çubuk koyuluklar ve zemini damalayan sarı gölcükler penceredeki kocaman bir armanın vitrayları arasından süzülen güneş ışıkları tarafından oluşturulmuyorlar mıydı? Orlando şu anda bir arma leoparının sarı bedeninin tam ortasında durmaktaydı. Pencereyi açmak için elini pervaza koyunca, el anında bir kelebeğin kanadı gibi kırmızıya, maviye ve yeşile bulandı. Gerçekten de simgelerden hoşlanan ve onları çözümlene becerisi bulunanlar, pencereyi açtığı sırada biçimli bacaklar, alımlı beden ve yapılı omuzların tümü armadan süzülen ışığın çeşitli tonlarıyla bezenmişken, Orlando'nun yüzünün yalnızca güneşin kendisi tarafından aydınlatıldığını gözlemleyebilirler. Bundan daha yapmacıksız, daha gamlı bir yüz bulunamazdı. Ne mutlu böyle birini doğuran anaya ve ne mutlu onun yaşamını kaydeden yazara! Ne birinin bir an olsun canını sıkmasına ne ötekinin romancı ya da ozandan yardım dilenmesine gerek vardır. O, peşinde yazmanıya, en çok istedikleri mevki neyse ona erişene dek, başarıdan başarıya, utkudan utkuya, hizmetten hizmete koşacaktır. Orlando görünüşte tam böyle bir gelecek için yaratılmıştı. Yanakların kırmızısı şeftali tüyleriyle kaplıydı, dudaklar üzerindeki tüyler yanaklardakilerden azıcık daha gürdüler. Dudakların kendileri küçüktüler ve enfes badem

beyazı dişleri hafifçe açıkta bırakıyorlardı. Oksu burnu kısa, gergin seyrinde hiçbir şey engellemiyordu. Saçlar koyu, kulaklar ufak ve başa iyice yapışıklılar. Ancak, ne yazık ki bu körpe güzellikler listesi alından ve gözlerden söz etmeden bitirilemezdi. Ne yazık ki insanlar pek ender olarak bunların her üçünden yoksun doğarlar; çünkü pencerenin önünde duran Orlando'ya baktığımız an sanki ağızlarına kadar su dolmuş da onları büyütmüş gibi ipiri, ıslak menekşeleri andıran gözleri ve şakakları olan iki çıplak madalyonun arasına sıkışmış mermer bir kubbenin kabartısını andıran bir alını olduğunu itiraf etmeniz gerekir. Gözleri ve alını görürüz ve işte böyle döktürürüz. Gözleri ve alını görürüz ve o an her iyi yaşamöykücünün gözardı etmeyi hedeflediği binlerce nahos şeyi kabullenmemiz gerekir. Görüntüler onu tedirgin ederlerdi, örnekse peşinde hizmetçisi Twitchett'le tavusları beslemeye giden yeşiller içinde çok güzel bir kadın olan annesininki; görüntüler onu esritirlerdi –kuşlar ve ağaçlar ve ölüme sevdalandırırıldardı– akşam seması, yuvaya dönen kargalar; derken tüm bu görüntüler ve bahçenin sesleri, döven çekik, kesilen odun, sarmal merdivenden –oldukça geniş olan– beynine çıkararak her usta yaşamöykücünün nefret ettiği şu tutku ve duygu karmaşasını ve kargaşasını başlatırlardı. Neyse, konumuza dönersek, Orlando başını yavaşça içeri çekti, masanın başına geçti ve yaşantılarının her gününde hep bu saatte yaptıklarını yapanların yarı bilinçli edasıyla üzerinde, “Ethelbert: Beş Perdelik Bir Trajedi” etiketi bulunan bir defter çıkarttı ve eski lekeli bir kaz tüyünü mürekkebe daldırdı.

Çok geçmeden on küsür sayfayı şiirle kaplamıştı. Besbelli pek selisti, ama soyuttu. Oyunun kişileri Günah, Suç ve Acı'ydı; olmadık ülkelerin kralları ve kraliçeleri vardı; korkunç entrikalar karşısında bocalıyorlardı; soylu duygulara kapılıyorlardı; tek bir sözcük bile onun kendisinin söyleye-

ceği gibi söylenmiyor, yaşı –henüz on yedisinde bile değildi– ve on altıncı yüzyılın sona ermesine daha bir hayli yıl olduğu göz önüne alındığında, dikkate değer bir akıcılık ve tatlılıkla kaleme alınıyordu. Her neyse, sonunda durakladı. Tüm genç ozanların sürekli betimledikleri gibi doğayı betimlemekteydi ve yeşilin tonunu tam olarak tutturmak için onun kendisine, yani o sırada pencerenin altında yetişmekte olan bir defne ağacına baktı (ve burada çoğu kişiden daha büyük bir cesaret gösterdi). Elbet bundan sonra yazmayı sürdüremedi. Doğada yeşil başkadır, yazında yeşil bambaşka. Doğayla yazın arasında adeta doğal bir çekişme vardır; onları bir araya getirdiniz mi birbirlerinin canına okurlar. Orlando'nun o anda gördüğü yeşil, uyağını bozup ölçüsünü tekletti. Dahası doğanın kendine özgü oyunları vardır. İnsan bir kez bir pencereden dışarı, çiçeklerin arasındaki arılara, esneyen bir köpeğe, batan güneşe bakmayagörsün bir kez, “Daha kaç günbatımı göreceğim?” vs. vs. diye düşünmeyegörsün (bu düşünce, üstünde uzun uzadıya yazılmayacak kadar iyi bilinir) kalemi elinden düşürürverir, pelerini alır, odadan dışarı fırlar ve bu arada ayağı boyalı bir sandığa takılıverir. Çünkü Orlando bir parça sakardı.

Kimseyle karşılaşmamaya özen gösterdi. Bahçıvan Stubbs geliyordu yoldan. O geçene kadar bir ağacın arkasına gizlendi. Bahçe duvarındaki küçük bir kapıdan dışarı çıktı. Bütün ahırların, köpek kulübelerinin, bira imalathanelerinin, marangoz atölyelerinin, çamaşırlıkların, don yağından mum yapılan, öküz kesilen, nal dökülen, deri yelek dikilen yerlerin –ev, her biri kendi sanatını icra eden insanların kaynaştığı bir kasabaydı– yanından dolaşarak kimselere görünmeden tepeye çıkan eğreltiotu kaplı patıkaya ulaştı. Belki nitelikler arasında bir tür kan bağı vardır: Biri ötekini yanına çeker ve bu noktada yaşamöykücü sakarlığın genelde yalnızlık sevdasıyla eşleştiği gerçeğine dikkat çekmelidir. Orlando

bir sandığa takılıp sendelediği için doğal olarak ıssız yerlere, uçsuz bucaksız görünümlere ve kendini her ama her zaman yapayalnız hissetmeye bayılırdı.

Uzun bir suskunluğun ardından, “Yalnızım,” diye fısıldadı, bu anlatı boyunca ilk kez ağzını açarak. Eğreltiotlarının ve alıçların arasından, geyikleri ve yaban kuşlarına ürküterek büyük bir hızla yokuş yukarı çıkıp tek bir meşe ağacının taçlandırdığı o yere gelmişti. Burası çok yüksekti, gerçekten öyle yüksekti ki aşağıda on dokuz İngiliz kontluğu görülebiliyordu; duru günlerde otuz, hava çok güzel olduğunda da belki kırk. Kimi zaman insan birbirini izleyen dalgalarıyla Manş Denizi’ni görebilirdi. Irmaklar görünürdü ve üstlerinde süzülen gezinti tekneleri ve denize açılan kalyonlar ve top atışlarının boğuk gümbürtüleri duyulan duman püskürtülü donanmalar ve kıyıda hisarlar ve çayırın arasında şatolar ve şurada bir saat kulesi ve burada bir kale ve yine, Orlando’nun babasının gibi etrafı duvarlarla çevrilmiş bir vadide bir kent gibi kümelenmiş koca bir malikâne. Doğuda Londra’nın kuleleri ve kentin dumanı vardı ve rüzgâr doğru yönden estiğinde, ufuk çizgisinin belki tam üstünde, sarp doruğu ve dişli yamaçlarıyla Snowdon’un kendisi bulutların arasından olanca dağlığıyla görünürdü. Orlando bir an sayarak, bakarak, tanyarak durdu. Şu babasının eviydi, şu amcasının. Orada, ağaçların arasındaki üç büyük burç teyzesinindi. Fundalık onlarındı, orman da öyle ve sülünler, geyikler, tilki, porsuk, kelebek.

Derin derin göğüs geçirdi ve meşe ağacının dibine, yere attı kendini. Hareketlerinde bu sözcüğü hak eden bir ateşlilik vardı. Bütün bu yaz kalımsızlığının altında, kendi altında yeryüzünün belkemiğini hissetmeye bayılıyordu; çünkü ona göre meşe ağacının sert kökü buydu ya da imge imgeyi izlediğinden o üstüne bindiği iri bir atın sırtıydı ya da yalpalayan bir geminin güvertesi; aslında sert olduğu sürece

her şey olabilirdi, çünkü süzülüp giden yüreğini tutturacak bir şeye gereksinim duyuyordu; bağrından çektişiren yüreğini; her akşam bu vakitler yürüyüşe çıktığında sanki bahar kokulu, işveli fırtınalarla dolan yüreğini. Onu meşe ağacına bağladı ve orada uzandıkça içinde ve çevresindeki çırpıntı ağır ağır duruldu; küçük yapraklar sarktılar, geyikler durdular; solgun yaz bulutları kalakaldılar; kolları bacakları toprağın üstünde ağırlaştilar; öyle kıpırtısız yatıyordu ki geyikler adım adım yaklaştılar, kargalar çevresinde dönendiler, serçeler dalıp daireler çizdiler, yusuşuklar yıldırım gibi yanından geçtiler, sanki bir yaz akşamının olanca bitekliği ve cilveli etkinliği bedeninin çevresinde bir örümcek ağı gibi örülmüşü.

Yaklaşık bir saat sonra –güneş hızla batmaktaydı, ak bulutlar kızarmışlardı; tepeler menekşe, ormanlar mor, vadiler siyahtı– bir boru öttü. Orlando ayağa fırladı. Tiz ses vadeden geliyordu. Oradaki karanlık bir noktadan geliyordu; derli toplu, planlı bir nokta; bir labirent; bir kasaba ama duvarlarla sarılı; vadideki kendi büyük evinin merkezinden geliyordu ve önce karanlık olan ev kendisi bakarken ve o tek boru sesi daha tiz başka seslerde yankılanıp yinelenirken karanlığını yitirdi ve binbir ışığa büründü. Kimi, hizmetkârlar koridorlar boyunca çağrılara koşturuyorlarmışçasına minik, telaşlı ışıklardı; kimi, gelmemiş konukları karşılamak üzere hazırlanmış şölen salonlarında yanıyorlarmışçasına yüksekte ve ışıllı ışıldılar; bir bölümüyse eğilen, diz kıran, doğrulan, karşılayan, gözeten ve arabasından inen bir yüce prensesi büyük bir vakarla içeri buyur eden bölük bölük hizmetkârın elindeymişçasına dalıyor, titriyor, iniyor, çıkıyorlardı. Avluda faytonlar dönüp gidiyorlardı. Atlar sorguçlarını silkiyorlardı. Kraliçe gelmişti.

Orlando daha fazla bakmadı. Yokuş aşağı atıldı. Bir yan kapıdan içeri süzöldü. Dolambaçlı merdiveni deli gibi çıktı.